

Projektet "Att förstå författningsspråk" och användbarhetstest som metod för att testa textförståelse

Lieselott Nordman

På forskarseminariet kommer jag att tala om projektet *Att förstå författningsspråk – Säädoskielen ymmärtäminen* som pågått under ett år 2023–2024 och nu är i slutskedet. Inom projektet är vi intresserade av hur olika läsare och mottagargrupper förstår författningsspråk, vad som försvårar förståelsen och vad som eventuellt stöder förståelsen. Det som skiljer författningsspråket från andra fackspråk är att andra fackspråk framför allt används i kommunikation mellan experter. Författningsspråket däremot används både i kommunikation mellan experter och i kommunikation mellan expert och lekman. Dessutom är författningsspråket ett konkret verktyg för juristen och ett av våra äldsta fackspråk. Tidigare forskning har konstaterat att författningsspråket därför har tre mottagare: juristen som expert, medborgaren som lekman och beslutsfattaren/tjänstemannen utan juridisk expertis, som i sitt arbete är tvungen att tolka lagtext för att fatta beslut. Alla dessa tre grupper omfattas av studierna som ingår i projektet, och fokus ligger på hur dessa *olika* läsargrupper förstår författningsspråk.

På seminariet ger jag inledningsvis en kort introduktion av projektet och därefter diskuterar jag kort den delstudie jag själv genomfört, ett användbarhetstest där förståelsen av svenska lagtexter (nationella) testas. Därefter gå jag över till att diskutera metoden användbarhetstest och tänka högt-protokoll (eng. TAP, Think Aloud Protocol): vad innebär det att göra användbarhetstest, vad är syftet med dem, hur går man tillväga i praktiken, hur gjorde jag och vilka är mina erfarenheter av metoden? Jag hoppas vi här kan diskutera och fundera tillsammans, det kanske finns andra som har erfarenhet av att använda liknande metoder, eller är intresserade av att använda metoden?

Källor och litteratur:

Projektpresentationer (svenska och finska):

https://www.sprakinstitutet.fi/sv/aktuellt/projektet_att_forsta_forfattningssprak

https://www.kotus.fi/kielitieto/hyva_virkakieli/virkakielen_tutkimus/saadoscielen_tutkimusta

<https://tietokayttoon.fi/-/saadoscielen-ymmartaminen>

Lainkirjoittajan opas 2014. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76493/lainkirjoittajan_opas_low_20130904.pdf

Landqvist, Hans, Christer Laurén, Marianne Nordman, Lieselott Nordman & Maria Kvist 2016. *Juridik på svenska i Finland. Perspektiv på språk och rätt*. Vasa: Scriptum.

Mattila, Heikki E.S. 2017. *Vertaileva oikeuslingvistiikka. Juridinen kielenkäyttö, lakimieslatina, kansainvälistet oikeuskielet*. Helsinki: Alma Talent.

Nordman, Lieselott 2016. Författningsöversättning: processer och produkter. I: *Juridik på svenska Finland. Perspektiv på språk och rätt*. Vasa: Scriptum. S. 249–326.

Nordman, Marianne 2016. Språk, språkbruk och språkvård inom juridik. I: *Juridik på svenska Finland. Perspektiv på språk och rätt*. Vasa: Scriptum. S. 172–248.

Svensk lagspråk i Finland – Ruotsinkielinen lakikieli (Slaf). Statsrådets kanslis publikationer 2023:17. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165332/VNK_2023_17.pdf?sequence=1&isAllowed=y